Moyshe-Leyb Halpern (1886-1908-1932)

➤ אונדזער גאָרטן

אַזאַ גאָרטן, ווו דער בוים
האָט זיך זיבן בלעטלעך קוים,
און עס דאַכט זיך, אַז ער טראַכט:
— ווער האָט מיך אַהער געבראַכט?
אַזאַ גאָרטן, אַזאַ גאָרטן,
ווו מיט אַ פֿאַרגרעסער-גלאָז
קאָן מען זען אַ ביסל גראָז.
זאָל דאָס אונדזער גאָרטן זײַן
אָט אַזאַ אין מאָרגנשײַן? —
אַוודאי אונדזער גאָרטן. וואָס דען, ניט אונדזער גאָרטן?

אַזאַ וועכטער, ווײ און ווינד,
מיט אַ שטעקן ווי פֿאַר הינט,
וועקט ער אויף אין גראָז די לײַט
און פֿאַרטרײַבט זיי ערגעץ ווײַט.
אַזאַ וועכטער, אַזאַ וועכטער,
וואָס בײַם קאָלנער נעמט ער אָן
דעם וואָס האָט קיין בייז געטאָן.

זאָל דאָס אונדזער וועכטער זײַן,
אָט אַזאַ אין מאָרגנשײַן? —
אַוודאי אונדזער וועכטער. וואָס דען, ניט אונדזער וועכטער?

אַזאַ פֿויגל, וואָס פֿאַרגעסט
זײַנע קינדערלעך אין נעסט,
זוכט פֿאַר זיי קיין עסן ניט,
זינגט מיט זיי קיין מאָרגנליד.
אַזאַ פֿויגל, אַזאַ פֿויגל,
וואָס ער הייבט זיך גאָרנישט אויף
און ער פּרוּווט ניט פֿלי׳ן אַרויף.
זאָל דאָס אונדזער פֿויגל זײַן
אָט אַזאַ אין מאָרגנשײַן? —
אַוודאי אונדזער פֿויגל. וואָס דען, ניט אונדזער פֿויגל!

➤ *Our Garden*

What a garden, where the tree is
Bare, but for its seven leaves,
And it seems it is amazed:
"Who has set me in this place?"
What a garden, what a garden—
It takes a magnifying glass
Just to see a little grass.
Is this garden here our own,
As it is, in light of dawn?
Sure, it's our garden. What, not our garden?

What a watchman, brusque and quick,
Walks the garden with a stick,
Wakes the people on the lawn
And to hell he drives them on.
What a watchman, what a watchman—
Grabs a collar or an arm
Of some guys who've done no harm.

Is this watchman here our own,
One like him, in light of dawn?
Sure, it's our watchman. What, not our watchman?

What a bird, which soon forgets
The small fledglings in its nest,
Doesn't carry food along,
Doesn't sing their morning song.
What a bird, oh, what a bird—
Doesn't lift a single wing,
Or try to fly, or anything.
Is this lazy bird our own,
As it is, in light of dawn?
Sure, it's our bird. What, not our bird?

Benjamin & Barbara Harshav

1911 [illegible] 16022 [illegible]3

וואו די „מוזען-קינדער" וויינען...

לשנה טובה!

פון מעפיסטא.

יונגע, שעהנע מיידלאך מיינע,
טרוימען אויפ'ן וואהר,
כ'ווינש אייך אלע אהן אן אויסנאהם
גליק צום נייעם יאהר!

איינער ווינש איך עטוואס שכל
און דער צווייטער — געלד;
זייט זשע מונטער מיינע ליעבסטע
פון דער גאנצער וועלט!

מונטער פרעהליך אהן חתנים
צו דעם יום הדין;
ריין זייט איהר פון זינד אויב מיך
בלויז
האט איהר נור אין זין.

וואס קען נאך מיין פעדער זאגען
דא אויף דעם פאפיער, —
אך, איהר יונגע שעהנע מיידלאך,
קומט נור, קומט צו מיר.

לאזט נאר בלאנזשען אין מיין הארצען
אייער מיידעל-בליק,
וועלען אייך דאן מיינע ליפען
ווינשען מעהרער גליק....

„ווייטער"-שפראך.

פון אברהמ'ל:

אין רעסטאראנט שטיל איז א דיכטער,
א קבצן א גרויסער געזעסען
און האט דארט אמאל אין א שמיטה
א פראכטפאלע סעודה געגעסען.

קיין סענט געהאט האט דער דיכטער
צו צאהלען פאר די „גוטע זאכען"
און האט געטראכט דורך די קיך-טהיר
פון זאאל א „ויברח" צו מאכען.

ער איז פון זיין טשער אויפגעשטאנען
געקוקט אויף די טהיר נור א רגע,
בעמערקט האט עס תיכף א ווייטער
און זאגט-אן בסוד זיין קאלעגע:

„יאלדאן דו' האלט אפען די „קר-
קערס"!
און ווינקעל זעה, פוילע פאטיטא,
„א ראסט-ביף מיט צימעס, מיט אייער"
וויל מאכען פון דאנען די פליטה!...."

דער גאסען־פויקער.

פון העל־פען.

נאך א יאהר און נאך א יאהר'ל,
מיט מיין פויק און טאצען-פאאר'ל
טאנץ איך אין דער וועלט ארום;
דורך די גאסען, אומעדום:
פלינק, געשווינד,
ווי דער ווינד
אט אזוי ווי דא אצינד
טאנץ איך אום פון הויז צו הויז.
בין איך קראנק און אלט און גראה —
וועמען ארט עס? הא־הא־הא!
פאר א קופער-גראשען בלויז
פויק איך אז די פויק זאל פלאצען,
און איך רזשינדזשע אין די טאצען,
און איך דרעה זיך רונד־ארום
דזשין! דזשין! בום־בום־בום!
דזשין! דזשין! בום!

לאכען קינדער לוסטיג, מונטער,
פאל איך ניט ביי זיך ארונטער,
לוסטיג לאך איך מיט און שפרינג
אט אזוי — אין ווילדען רינג.
ווילד און פריי!
סיי ווי סיי,
איז אוועק מיין לעבענס-מאי!
נאך א טאנץ און נאך א דרעה
לוסטיג, לוסטיג דורך דער וועלט,
דורך דער היץ און דורך דער קעלט!
שרייט דאס הארץ און פלאצט פון
וועה —
פויק איך אז די פויק זאל פלאצען,
און איך דזשינדזשע אין די טאצען,
און איך דרעה זיך רונד־ארום:
דזשין! דזשין! בום־בום־בום!
דזשין! דזשין! בום!

טאנץ איך, טרעפט: אויף מיינע וועגען
קומט א מיידעל מיר אנטקעגען,
פרעס איך ווילד צונאנד די ציינען
און איך נעהם זיך ווילדער דרעהן.
און איך ברום:
מיידעל קום!
גיב די הענד און נעהם ארום.
לאמיר ביידע, מיידעל מיין,
טאנצען אין דער וועלט אריין.

לוסטיג טאנצט זיך עס צו צוויי!
ס'האט אזא ווי דו — א שלאנג,
מיך פערלאזען ערשט ניט לאנג
שרייט דאס הארץ און פלאצט פון
וועה;
פויק איך אז די פויק זאל פלאצען
און איך דזשינדזשע אין די טאצען
און איך דרעה זיך רונד־ארום:
דזשין! דזשין! בום־בום־בום!
דזשין! דזשין! בום!

אט־אזוי דורך וועלט און גאסען,
אימער טאנצען, פויקען, שפאסען!
אהן א קינד און אהן א ווייב,
אהן א העמד,
אין דער פרעמד,
אויסגעשטויסען און פערשעהמט:
אט אזוי א יאהר און צוויי
און דאס קורצע לעבען פליהט
מיט מיין פויק און טאצען-ליעד!
שרייט דאס הארץ און פלאצט פון
וועה —
פויק איך אז די פויק זאל פלאצען,
און איך דזשינדזשע אין די טאצען.
און איך דרעה זיך רונד־ארום:
דזשין! דזשין! בום־בום־בום!
דזשין! דזשין! בום!

אבגעריסען, אבגעשליסען,
נאך א יאהר זיך דורכגעביסען,
טאנץ ווי לאנג עס טאנצט זיך נאך!
נאך א יאהר און נאך א וואך —
נאך א שעה!
קראנק און גראה? —
וועמען ארט עס? הא־הא־הא!
לוסטיג ווילד פון הויז צו הויז
פון א יאהר'ל צו א יאהר
טאנץ איך מיט מיין טאצען פאאר!
פאר א קופער-גראשען בלויז —
פויק איך אז די פויק זאל פלאצען,
און איך דזשינדזשע אין די טאצען,
און איך דרעה זיך רונד־ארום:
דזשין! דזשין! בום־בום־בום!
דזשין! דזשין! בום!

מיניאטורען.

פון ס. מאכלין.

1.

פאר א מלאך האלט זי איינע
און דער צווייטער— פאר א ג
און דער דריטער טראכט מיט י
„וואס זי איז דאס ווייסט ;
קי

2.

זי קען פראכטפאל דעקלאמירן
זינגען, טאנצען, קאקעטירען;
נור פערלאטען זיך דעם קלייד
קען זי ניט, די בריה־מיידעל!

ליעבסטע מיינע, נחת מיין!
כ'מוז היינט ביי מיין כלה זי
איך בערויער אהן א שיעור —
וואס דו בלייבסט דעם מאל א

א אינגעלע.

קליינינקער אינגעלע
שעהנינקער אינגעלע
קענסט קיינע מיידעלעך
מאכסט קיינע דייטעלעך
שרייבסט קיינע ליעדעלעך
קלייבסט קיינע גראמעלעך
גליקליכער אינגעלע!

א דאנקבארקייט.

די גערעכנים פון ליעבע
ט'ער פאר איהר ענטפלעקט.
(ער האט אין דער יונגער מ
בלויז די פרוי ערוועקט).

וויפיעל מיה און וויפיעל כחו
האט עס איהם געקאסט!
און אויס דאנקבארקייט—אר
האט זי איהם פערלאזט!...

קונץ און לעבען.

פון א. פאטאגראף.

לעבען און פון איהם געניסען
איז קיין „קונץ", מען דארף נ
וואס די צייט פערלאנגט.
טרוימט א טרוימער,
פון דער פרייהייט
זאג אז דו אויך
דיענסט מיט טרייהייט
יענעם אידעאל;
מאך רעקאלעמעס אין ו
שריי דו ביסט א ליכט
און פארנעם ניט צו גרימיר
גוט דיין אנגעזיכט.
און נאך א פונקט
פון קונץ און לעבען,
'ז נעהמען פיעל און וועניג ג
* * *

לעזער! ווילט איהר האבען א
שנה טובה?
סובסקרייבט זיך אויף דעם „קיבעצער"!

דער גאַסנפּויקער

זינגט דער פֿויגל פֿרײַ און פֿריילעך,
ציטערט אויף זײַן טראָן דער מלך.
ציטערן איז ניט כּדאַי,
זינג איך, ווי דער פֿויגל, פֿרײַ,
און געשווינד,
ווי דער ווינט.
טאַנץ איך הפֿקר, טאַנץ איך בלינד,
גאַס אַרײַן און גאַס אַרויס! —
בין איך קראַנק און אַלט און גראָ,
ווער ס'אַרט עס — האַ־האַ־האָ!
פֿאַר אַ קופּער־גראָשן בלויז
פּויק איך, אַז די פּויק זאָל פּלאַצן,
און איך דזשינדזשע אין די טאַצן,
און איך דריי זיך רונד אַרום —
דזשין, דזשין, בום־בום־בום.
דזשין דזשין בום!

קומט אַ מיידל אַ מכשפֿה,
צינדט זיך אָן אין מיר אַ שׂרפֿה,
נעם איך זיך נאָך ווילדער דרייען,
און איך פּרעס צונויף די ציין,
און איך ברום:
— מיידל קום,
גיב די הענט, און נעם אַרום,
הייסער טאַנצט זיך עס צו צוויי.
ס'האָט אַזאַ ווי דו אַ שלאַנג,
מיך פֿאַרלאָזן ערשט ניט לאַנג.
קרענקט דאָס האַרץ און פּלאַצט פֿאַר ווײ —
פּויק איך אַז די פּויק זאָל פּלאַצן,
און איך דזשינדזשע אין די טאַצן,
און איך דריי זיך רונד אַרום —
דזשין, דזשין, בום־בום־בום.
דזשין דזשין בום!

לאַכן קינדער לוסטיק, מונטער,
פֿאַל איך ניט בײַ זיך אַרונטער,
רירט זיך יונגען! פֿלינקער — האָפּ!
נאָך אַ מאָל אַ זעץ אין קאָפּ.
נאָך אַ שפּײַ!
סײַ ווי סײַ
מיטן שפּרונג גייט אַלץ פֿאַרבײַ.
צוגעוווינט צו אַל דאָס בייז,
קנײַפּ איך אַ שטיק ברויט פֿון טאַש.
און איך זשליאָקע פֿון דער פֿלאַש.
ברענט דאָס בלוט, און רינט דער שווייס —
פּויק איך אַז די פּויק זאָל פּלאַצן,
און איך דזשינדזשע אין די טאַצן,
און איך דריי זיך רונד־אַרום.
דזשין, דזשין, בום־בום־בום.
דזשין דזשין בום!

אַט אַזוי זיך דורכגעריסן,
דורכגעריסן, דורכגעביסן
מיטן קאָפּ ווי דורך אַ וואַנט,
איבער שטעג און וועג און לאַנד
מיט די ציין —
האַק דעם שטיין!

The Street Drummer

The bird sings free and clear, alone,
There the king trembles on his throne.
Trembling is too absurd:
I sing freely as the bird;
And as fast
As the wind's blast
I dance wildly, blindly past,
Street-out and street-in!
If I'm sick and old and gray,
Who could care, ha-ha-hey!
For only a copper coin, or tin,
As if to break
The drum, I bang
And then I make
The cymbals clang
And round and round about I spin—
Boom! Boom! Din-din-din!
Boom! Boom! Din!

A girl comes along, a sorceress,
A blaze ignites inside me; yes,
I dance more wildly round about,
And start to clench my teeth, and shout
As I twirl,
Hold hands, girl,
And grab me round while round we whirl:
Dancing's hotter done in couples.
A girl like you—a killer, though—
Left me not so long ago.
My sick heart breaks with pain and troubles,
So as if to break
The drum, I bang
And then I make
The cymbals clang
And round and round about I spin—
Boom! Boom! Din-din-din!
Boom! Boom! Din!

Children laugh in sport and fun
But I don't want to be outdone:
Shake a leg, kids! Hop on by,
One more punch, then, in the eye.
One more spit!
In spite of it
With one jump everything is quit.
Inured to all with an evil name,
From my pocket I pinch some bread
And swig from my flask; down from my head
The sweat pours, and my blood's aflame.
So as if to break
The drum, I bang
And then I make
The cymbals clang
And round and round about I spin—
Boom! Boom! Din-din-din!
Boom! Boom! Din!

That's the way I've torn on through,
Torn my way, and bitten, too,
With my head as through a wall,
Cross-country, over roads and all.

האַק דעם שטיין און בלייַב אַליין!
הונט און שלעפּער, לומפּ און ווינט.
הפקר, הפקר דורך דער פרעמד!
האָב איך ניט קיין דאַך, קיין העמד.
האָב איך ניט קיין ווייַב, קיין קינד.
פּויק איך אַז די פּויק וואָל פּלאַצן,
און איך דזשינדזשע אין די טאַצן,
און איך דריי זיך רונד־אַרום —
דזשין, דזשין, בום־בום־בום.
דזשין דזשין בום!

Break the stone
With tooth and bone!
Break the stone and stay alone!
Dog and bum, clod and wind so wild;
Reckless and free, on alien dirt,
I have no coat, I have no shirt,
I have no wife and I have no child.
So as if to break
The drum, I bang
And then I make
The cymbals clang
And round and round about I spin—
Boom! Boom! Din-din-din!
Boom! Boom! Din!

John Hollander

Memento Mori

און אַז משה־לייב, דער פּאָעט, וועט דערציילן,
אַז ער האָט דעם טויט אויף די כוואַליעס געזען,
אַזוי ווי מען זעט זיך אַליין אין אַ שפּיגל,
און דאָס אין דער פרי גאָר, אַזוי אַרום צען —
צי וועט מען דאָס גלייבן משה־לייבן?

און אַז משה־לייב האָט דעם טויט פון דער ווייַטן
באַגריסט מיט אַ האַנט און געפרעגט ווי עס גייט?
און דווקא בעת ס'האָבן מענטשן פיל טויזנט
אין וואַסער זיך ווילד מיט דעם לעבן געפרייט —
צי וועט מען דאָס גלייבן משה־לייבן?

און אַז משה־לייב וועט מיט טרערן זיך שווערן,
אַז ס'האָט צו דעם טויט אים געצויגן אַזוי,
אַזוי ווי עס ציט אַ פאַרבענקטן אין אָוונט
צום פענצטער פון זייַנס אַ פאַרהייליקטער פרוי —
צי וועט מען דאָס גלייבן משה־לייבן?

און אַז משה־לייב וועט דעם טויט פאַר זיי מאָלן
ניט גרוי און ניט פינצטער, נאָר פאַרבנרייַך שיין,
אַזוי ווי ער האָט אַרום צען זיך באַוויזן
דאָרט ווייַט צווישן הימל און כוואַליעס אַליין —
צי וועט מען דאָס גלייבן משה־לייבן?

Memento Mori

And if Moyshe-Leyb, Poet, recounted how
He's glimpsed Death in the breaking waves, the way
You catch that sight of yourself in the mirror
At about 10 A.M. on some actual day,
Who would be able to believe Moyshe-Leybl?

And if Moyshe-Leyb greeted Death from afar,
With a wave of his hand, asking, "Things all right?"
At the moment when many a thousand people
Lived there in the water, wild with delight,
Who would be able to believe Moyshe-Leybl?

And if Moyshe-Leyb were to swear
That he was drawn to Death in the way
An exiled lover is to the casement
Of his worshipped one, at the end of the day,
Who would be able to believe Moyshe-Leybl?

And if Moyshe-Leyb were to paint them Death
Not gray, dark, but color-drenched, as it shone
At around 10 A.M. there, distantly,
Between the sky and the breakers, alone,
Who would be able to believe Moyshe-Leybl?

John Hollander

משה-לייב האַלפּערן

MOYSHE-LEYB HALPERN (1886-1932

דער פויגל

קומט צוגיין א פויגל מיט א קוליע אונטערן פליגל
און פרעגט פארוואס איך האלט די טיר אויפן ריגל.
ענטפער איך אים, אז פארן טויער
שטייען גזלנים אויף דער לויער,
וואס ווילן אויסכאפן דאס שטיקל קעז,
וואס איך האלט באהאלטן אונטער מיין געזעס.

וויינט דער פויגל דורכן שליסל-לעכל
און דערציילט מיר, אז ער איז מיין ברודער מעכל,
און זאגט, אז איך האב נישט קיין באגריף
ווי ער האט געליטן אויף דער שיף,
וואס האט אים אריבערגעבראכט אהער.
אויפן קוימען — זאגט ער — געקומען איז ער.

זע איך דאך שוין, וואס דער פויגל איז אויסן,
לאז איך אים טאקע שטיין אין דרויסן.
דערווייל אבער, ווי עס מאכט זיך א זאך,
באשלים איך ביי זיך צו זיין אויף דער וואך,
און איך שטופ ארונטער מיין שטיקל קעז
נאך טיפער אונטער מיין געזעס.

מאכט דער פויגל, ווי מיין ברודער מעכל,
מיט א פליגל איבער די אויגן א דעכל

און ער שרייט דורכן שליס-לעכל אריין,
אז אזוי זאל דאס מזל אים ליכטיק זיין,
ווי ער האט געזען דאס שטיק קעז, וואס איך האב,
און אז ער וועט דערפאר מיר שפאלטן דעם קאפ.

זע איך דאך שוין, אז סע ווערט נישט פריילעך,
רוק איך זיך צו צו דער טיר פאמעלעך
מיט מיין בענקל און מיטן קעז,
וואס איך היט אים אונטער מיין געזעס
און איך מאך נישט חלילה קיין געוואלד,
נאר איך פרעג אים גלאט אזוי, צי ס'איז קאלט.

ענטפערט ער מיר, אז ביידע אויערן
זיינען ביי אים אפגעפרוירן,
און ער שווערט מיר דאביי מיט א גרויס געוויין,
אז ער האט אין שלאף ביי זיך אליין
אויפגעגעסן דעם פוס, וואס אים פעלט,
און ווען איך לאז אים אריין וואלט ער מער דערציילט.

פארשטייט זיך, דערהערט דאס ווארט: געגעסן, —
האב איך זיך דערשראקן. שיר נישט פארגעסן
אפצוהיטן דאס שטיקל קעז,
וואס איך האלט באהאלטן אונטער מיין געזעס.
נאר אבי איך גיב א טאפ און ס'איז דא,
איז דאך שוין ווידער קיין זארג נישטא.

THE BIRD

So this bird comes, and under his wing is a crutch,
And he asks why I keep my door on the latch;
So I tell him that right outside the gate
Many robbers watch and wait
To get at the hidden bit of cheese,
Under my ass, behind my knees.

Then through the keyhole and the crack in the jamb
The bird bawls out he's my brother Sam,
And tells me I'll never begin to believe
How sorely he was made to grieve
On shipboard, where he had to ride
Out on deck, he says, from the other side.

So I get a whiff of what's in the air,
And leave the bird just standing there.
Meanwhile—because one never knows,
I mean—I'm keeping on my toes,
Further pushing my bit of cheese
Under my ass and toward my knees.

The bird bends his wing to shade his eyes
—Just like my brother Sam—and cries,
Through the keyhole, that *his* luck should shine
Maybe so blindingly as mine,

Because, he says, he's seen my bit
Of cheese, and he'll crack my skull for it.

It's not so nice here any more.
So I wiggle slowly toward the door,
Holding my chair and that bit of cheese
Under my ass, behind my knees,
Quietly. But then, as if I care,
I ask him whether it's cold out there.

They are frozen totally,
Both his poor ears, he answers me,
Declaring with a frightful moan
That, while he lay asleep alone
He ate up his leg—the one he's lost.
If I let him in, I can hear the rest.

When I hear the words "ate up," you can bet
That I'm terrified; I almost forget
To guard my bit of hidden cheese
Under my ass there, behind my knees.
But I reach below and, yes, it's still here,
So I haven't the slightest thing to fear.

מאַך איך אַ פֿאָרשלאַג, מיר זאָלן פּרובירן
ווער עס וועט(דאָס)געדולד פֿאַרלירן:
צי איך, אין מײַן אייגן הויז בײַ מיר,
צי ער, אין דרויסן הינטער דער טיר(?)
ס'איז, דאַכט זיך, טשיקאַווע אַזוינס צו דערגיין,
אַפֿילו — זאָג איך — פֿאַר זיך אַליין.

און אַזוי איז עס טאַקע זינט דעמאָלט געבליבן.
און הײַנט איז שוין אַוועק אַ יאָר זיבן.
שרײַ איך גוטמאָרגן צו אים דורך דער טיר,
שרײַט ער צוריק אַ גוטיאָר צו מיר.
בעט איך זיך: ברודערקע, לאָז מיך אַרויס, —
זאָגט ער: לאָז מיך אַרײַן אין הויז.

ווייס איך דאָך אָבער וואָס ער איז אויסן,
לאָז איך אים ווײַטער שטיין אין דרויסן.
פֿרעגט ער מיך וועגן דעם שטיקל קעז,
וואָס איך היט עס אונטער מײַן געזעס.
דערשרעק איך זיך, גיב איך אַ טאַפּ, איז עס דאָ.
איז דאָך שוין ווידער קיין זאָרג נישטאָ.

Then I move that we should try a bout
Of waiting, to see which first gives out,
His patience, there, behind the door,
Or mine, in my own house. And more
And more I feel it's funny, what
A lot of patience I have got.

And that's the way it's stayed, although
That was some seven years ago.
I still call out "Hi, there!" through the door.
He screams back " 'Lo, there" as before.
"Let me out" I plead, "don't be a louse"
And he answers, "Let me in the house."

But I know what he wants. So I bide
My time and let him wait outside.

He inquires about the bit of cheese
Under my ass, behind my knees;
Scared, I reach down, but, yes, it's still here.
I haven't the slightest thing to fear.

John Hollander

זלאטשאוו, מיין היים

א, זלאטשאוו, דו, מיין היים, מיין שטאט,
מיט דיין קלויסטערשפיץ און שול און באד.
און מיט דיינע זיצערקעס אפן מארק,
און מיט דיינע יידלעך, וואס רייסן זיך אפ.
ווי הינט אף דעם פויער, וואס קומט אראפ
מיט א קישל אייער פון סאסאווער בארג —
ווי דאס לעבן אין פרילינג וואכט אויף אין מיר
מיין ארעם ביסל בענקשאפט צו דיר, —
מיין היים, מיין זלאטשאוו.

נאר אז איך דערמאן זיך פארבענקטערהייט
אן דעם נגיד ראפאפארט, ווי ער גייט
מיט זיין גראבן בויך אין שול אריין,
און אן שאיע הילעלס, דעם פרומאק,
וואס וואלט, ווי א חזיר אין א זאק,
פארקויפט אפילו די זון מיט איר שיין —
איז דאס גענוג, עס זאל אויסגיין אין מיר,
אזוי ווי א ליכט, מיין בענקשאפט צו דיר, —
מיין היים, מיין זלאטשאוו.

ווי דערציילט זיך די מעשה פון יענעם פראנט;
ער האט איינמאל פארנאכט אזוילאנג
נאכאנאנד
געזען מלאכים ארום דער זון,
ביז סע האט אים א שיכור, א גוי מיט האק,
אזא מין פארפאר געטאן אונטערן פראק,
אז ר'איז, נעבעך, שיעור ניט געשטארבן
דערפון —
דער גוי מיט דער האק איז מיין שנאה אין מיר
צו מיין זיידן, און אים צוליב, אויך צו דיר, —
מיין היים, מיין זלאטשאוו.

דיין ערד איז אן עדות, אז איך טראכט
ניט אויס.
ווען מיין זיידע האט מיין מאמען פון הויז
ארויסגעשטעלט מיט דער פאליציי,
האט מיין באבע אין דער ברייט מיט די פיס,
געשמייכלט שיעור אזוי האניק־זיס.
ווי א שיקסע, וואס שטייט צווישן זעלנער צוויי
אז פארשאלטן זאל ווערן מיין שנאה אין מיר.
וואס האט מיך דערמאנט אן איר און אן דיר,
מיין היים, מיין זלאטשאוו.

ווי א קופקעלע נאקעטע יידן אין באד
ארום א פארבריטן, האט מען אין ראד
געשאקלט די קעפ, און די בערד זיך געגלעט
ארום די ארויסגעווארפענע פעק,
און שמאטעס און בעבעכעס אין זעק,
און ארום דעם צעבראכענעם שטיקל בעט —
מיין מאמע וויינט נאך איצטער אין מיר,
ווי דעמאלט אונטער דיין הימל אין דיר, —
מיין היים, מיין זלאטשאוו.

נאך וואונדערלעך איז דאך אונדזער וועלט.
מיט א פערד און וואגן איבער א פעלד,
שלעפט מען זיך ארויס צו דער באן,
וואס פליט, ווי א שד איבער פעלדער אוועק,
ביז זי ברענגט אפ א שיף מיט א צווישנדעק,
וואס פירט אריבער קיין ניו־יארק דאונטאון —
איז דאס טאקע די איינציקע טרייסט
כאטש פאר מיר.
וואס מען וועט מיך ניט באגראבן אין דיר,
מיין היים, מיין זלאטשאוו.

MOISHE LEIB HALPERN

MY HOME, ZLOCHEV

Zlochev, O my home, my town,
With a steeple, *shul* and bath,
Wives who sit in the market place
And little Jews who scramble like dogs
Around the peasant who's coming down
With a basket of eggs from the hill—
How life in the spring wakens in me
My poor little bit of yearning for thee—
My home, Zlochev.

But when I begin to recall
Rich Rappaport, as he goes
With his fat belly to *shul*,
And Shyeh Hillel, the pious man,
Who would sell the sun and its shine
As he would a pig in a poke—
It is enough to darken in me
Like a candle, my longing for thee—
My home, Zlochev.

How does it go, the tale of a fop:
Once, in the twilight, he looked so long
At the angels around the sun
Till a drunken *goy* with an ax
Gave him such a blow in the vest
That it almost finished him off—
The drunken *goy* is hate in me
For my grandfather and therefore thee—
My home, Zlochev.

You are my witness. It really was so.
When grandfather, helped by the police,
Put my mother out of the house,
My grandmother, on widespread feet,
Simpered almost as honey-sweet
As a peasant girl with two soldiers—
Cursed be that hatred in me
Which reminds me of her and of thee—
My home, Zlochev.

They stood in a ring, like naked Jews
Around a scalded man in the bath,
Shaking their heads, stroking beards,
At the thrown-out packs
The rags and tatters in sacks
And the broken remains of a bed—
My mother still is crying in me,
As that time, under heaven, in thee—
My home, Zlochev.

Yet the world is a wonderful thing.
With horse and wagon over a field
We dragged ourselves to a train
That flies like a demon over the land
Till it reaches a steerage that goes
To downtown New York—
This is the only solace to me:
That I won't be buried in thee—
My home, Zlochev.

—Nathan Halper

Halpern here offers his own version of the Christian sacrament, as he elsewhere parodies Jewish ritual.

די מעשה מיט דער פליג

אויפן ווינטמיל פליגל אין אוונטגאלד,
זיצט א שד און וויינט פאר פארדראס.
פון הונגעריקן דארף איז אנטלאפן א פליג —
ושומט זי און דרייט זיך ארום זיין נאז,
און לאזט אים נישט דרימלען.

הערט דער מילנער ביים ליידיקן ראד
אז מען וויינט אין דרויסן — וועמס ער נישט ווער,
מיינט ער, אז דאס איז זיין ווייב, וואס קומט
צו פרעגן פאר וואס ער זיצט ווי א בער,
און מאלט ניט קיין ברויט פאר די קינדער.

לאזט ער דאס ליידיקע מילראד גיין,
אוןווארפט זיך אליין ווי קארן אריין.
קוקט די זון דורך א שפארע און מיינט
אז די מאכט רויט דאס מעל מיט איר שיין —
ווייזט זי דעם שד דאס וווּנדער.

לויפט דער שד אין דארף אריין
מיט דעם וווּנדער וועגן דעם רויטן ברויט.
דערקענט אבראמקא אז דאס איז א שד
וואס וויל די גוים פארמוטשען צום טויט,
מיט א מעשה וועגן א וווּנדער.

שטופט ער זיך פונעם רעדל אפיר,
און ער זאגט אז מען איז שוין פון מעשות מיד,
לאכט דער שד, און ער ווייזט אים אן
כלומרשט אויף א פויגל וואס פליט,
און ער שניידט אים איבער דעם גארגל.

מיינען די גוים אז דאס איז א שפאס —
לאכן זיי, מיט די קעפ צו דער זון.
טוט זיי אלעמען אפ דער שד

דאס איינענע, וואס ער האט אפגעטאן
דעם ארעמען ייד אבראמקא.

ליגן די גוים אין אוונטגאלד,
ווי רויטע שטיקער ברויט אויף דער ערד.
נעמען זיך די ראבן צונויף,
און זיי בענטשן דעם וואס האט באשערט
פאר זיי אזא גרויסע סעודה.

לויפט דער שד צו דער ווינטמיל צוריק,
און ווי א מאלפע טאנצט ער און שפרינגט
פון פליגל צו פליגל, אין אוונטגאלד.
און ער קרייט ווי א האן, און ער פייפט און זינגט
ווי דער נארישער ווינט וואס הארעוועט.

The Tale of the Fly

On a windmill sail, in the golden sunset,
Sits a devil who whines with vexation,
For a fly has escaped from the starving village
And she buzzes and circles around his nose,
Never letting him sleep.

The miller hears, at his idle wheel,
Whining (but whose?) from outside somewhere;
He thinks it must be his wife, who comes
To ask why he sits there like a bear,
Not grinding bread for the children.

So he starts the idle millstones turning
And jumps between them—as if instead
Of wheat; the sun peers in and thinks
That her shining has made the flour red,
So she shows the devil this Wonder.

The devil runs into the village then
With the Miracle of the Reddened Bread,
But Abramka can tell he's a devil who wants
To torture the goyim till they're dead
With the tale of a Miracle. . . .

So he pushes his way to the front of the crowd
And says that they're bored with tales so absurd;
But the devil laughs, and pointing upward
As if at some suddenly passing bird,
He cuts Abramka's throat.

The goyim think this is a riot, and laugh
With their faces turned upward toward the sun,
And the devil proceeds to have with them
The same variety of fun
He had with poor Abramka.

The goyim lie in the golden sunset
Like red loaves of bread along the ground;
The crows say Grace to their Provider—
As they come gathering around—
For such a splendid banquet.

The devil runs back to the windmill then
And dances like a monkey, and springs
From sail to sail in the golden sunset
And crows like a cock, and whistles and sings
Like the silly wind at its labors.

John Hollander

➤ קיין מאל שרין וועל איך נישט זאגן

פאראנען לייט וואס קענען אפשר זאגן
אז ס'איז נישט שיין, צו שטופן זיך ארום א וואגן
מיט ציבעלעס, און אוגערקעס, און פלוימען.

נאר אז ס'איז שיין אין מיטן גאס זיך נאכשלעפן א טויטן-וואגן —
אנגעטאן אין שווארצן, און צו דעם נאך קלאגן,
איז דאך א זינד צו זאגן
אז ס'איז נישט שיין צו שטופן זיך ארום א וואגן
מיט ציבעלעס, און אוגערקעס, און פלוימען.

➤ *I Shall Never Go On Bragging*

There are people who maybe go on bragging
That it's not nice to crowd around a wagon
With onions, cucumbers, and plums.

But if it's nice to schlepp in streets after a death wage
Clad in black, and lament with eyes sagging,
It is a sin to go on bragging
That it's not nice to crowd around a wagon
With onions, cucumbers, and plums.

מע דאַרף אפשר נישט רײַסן זיך אַזוי, און שלאָגן.
מע קען דאָך רויִק שטופּן זיך אַרום אַ וואָגן
מיט ציבעלעס, און אוגערקעס, און פלוימען.
נאָר אַז סע קען די בײַטש אפילו קיינעם נישט פאַריאָגן,
ווײַל דער טיראַן פון דעם באַשעפעניש אויף דר׳ערד, דער מאָגן
וויל אַזוי — באַדאַרף מען שוין אַ רשע זײַן, צו זאָגן
אַז ס׳איז נישט שיין צו שטופּן זיך אַרום אַ וואָגן
מיט ציבעלעס, און אוגערקעס, און פלוימען.

דעריבער טאַקע וועל איך קיין מאָל שוין נישט זאָגן
אַז ס׳איז ניט שיין צו שטופּן זיך אַרום אַ וואָגן
מיט ציבעלעס, און אוגערקעס, און פלוימען.
ווי שטאַרק עס זאָל אַ שטופּעניש אַזאַ מיך מאַטערן און פּלאָגן,
וועל איך מײַן קאָפּ אַרונטערבייגן, און אַריבערטראָגן.
וויינען וועל איך אפשר — אָבער קיין מאָל שוין וועל איך ניט זאָ
אַז ס׳איז ניט שיין צו שטופּן זיך אַרום אַ וואָגן
מיט ציבעלעס, און אוגערקעס, און פלוימען.

Perhaps one should not be so pushy, so attacking.
One can, perhaps, crowd quietly around a wagon
With onions, cucumbers, and plums.
But if you cannot chase them even whip wagging,
Because earth's tyrant, our belly, nagging,
Wishes so—you must be evil to go on bragging
That it's not nice to crowd around a wagon
With onions, cucumbers, and plums.

That is why I'll never go on bragging
That it's not nice to crowd around a wagon
With onions, cucumbers, and plums.
May the shoving anguish me and plague me,
I'll stoop my head, and suffer like a beggar.
Perhaps I'll cry—but I will never go on bragging
That it's not nice to crowd around a wagon
With onions, cucumbers, and plums.

B. Aarchov

פֿון אַ בריוו מײַנעם

ס׳איז אמת, איך בין טאַקע ווײַט פֿון דיר,
נאָר דײַנע צערטלעכקייטן אין די בריוו צו מיר
דערמאָנען אָן גאַנצע טשאַטעס מיט זומער־פֿייגל
וואָס זוכן בלומען־האָניק צווישן קראָפּיווע.

די געגנט? — דער הימל איז אומעטום בלוי,
און איך האָב דיך אומעטום ליב מײַן פֿרוי.
נאָר די מידקייט מײַנע פֿאַרוואָלקנט דײַן שיינקייט,
ווי דער רויך פֿון דער באַן דעם בלויען הימל.

ווען אַ פֿרעמדער וועט איבערלייענען דאָס ליד,
וועט ער טראַכטן: איז דאָס אַ מאָדנער ייִד: —
פֿאַרגלײַכט זײַן פֿרוי צו הימל און זומער־פֿייגל,
און זיך צו רויך און קראָפּיווע.

דער גוטער פֿרעמדער (איך זאָג עס אים אויס),
איך שטעל אים אַ פֿײַג מיט אַ צונג אַרויס,
ער זאָל דיר, מײַן ליבע פֿרוי, פֿון דער ווײַטנס
קיין גוט אויג נישט קענען געבן.

דו אָבער פֿון דעסט וועגן היט זיך אָפּ,
און לאָז זיך פֿון מיר נישט פֿאַרדרייען דעם קאָפּ
מיט בלויען הימל און זומער־פֿייגל
צווישן די ניו־יאָרקער גאַסנבאַנען.

ס׳עט נישט נעמען מער לאַנג. איך קום די טעג
עס פֿײַפֿט שוין מײַן באַן אויף דעם באַרגיקן וועג
אַרום סינסינעטי, וואָס ליגט טיף אונטן
און זעט אויס אַזוי ווי אַ ריזיקער שפּײַטאָפּ.

איך לאַך אַליין. מיר געפֿעלט דער פֿאַרגלײַך,
ס׳זאָל זיך נאָר נישט אויסלאָזן אַ טײַך
פֿון מײַן ביסל פֿריילעכקייט, נעבעך,
דו ווייסט דאָך אַז איך בין אַ שלימזל.

דערווײַל פֿעלט מיר גאָרנישט וווּהין איך קום,
אַ חוץ דײַן קאָפּ, וואָס איך נעם אַרום,
ווען איך וויל זיך רייצן מיט דײַנע ליפּעלעך,
וואָס בענקען נאָך מײַנע ליפּן.

באַלד, באַלד ווי געזאָגט; איך בין צו דיר
מיט אַ טויזנט מײַל שוין נענטער ווי פֿריער,
גריס מיר ניו־יאָרק, — אַ פּאַסקודנע שטעטל
אָבער פֿאָרט אַ ווילס, אַז מען האָט דאָרט וועמען.

From One of My Letters

Verily, I am far away from you . . .
But in your letters, gentle things you do
Recall whole companies of summer birds
Seeking flower-honey in among nettles.

This part of the country? The sky, blue everywhere,
And I love you everywhere, my wife; but care
And weariness in me becloud your beauty
Like the smoke of the train on the blue sky.

A stranger who might read these verses through
Would probably think: What a peculiar Jew—
Likens his wife to sky and summer birds
And himself to smoke and nettles.

I say this loud and clear: to this good stranger
I stick my tongue out, and I give the finger
So that he won't, O my beloved wife,
Give you the eye from such a distance.

But watch yourself in any case; don't be
The one to let your head get turned by me
With blue sky and summer birds
Among the New York trolley cars.

It won't be long now, and I'll soon be back.
My train whistles on the hilly stretch of track
Near Cincinnati, that lies deep below
Poised like some perilous spittoon.

I laugh myself: I like the simile,
And only hope my little pleasantry
Won't end up, somehow, with egg on its face.
You know precisely the kind of jerk I am.

Meanwhile, wherever I go, there's not one thing
I lack, except your head, to which I cling
When I want to tantalize your little mouth
That longs for mine.

Soon, soon, as I told you. Now I am more
Than a thousand miles nearer you than before.
Give my best to New York—a lousy town
But not too bad, if you have someone there.

John Hollander

די מעשה מיט דער וועלט

— איך באפעל מען זאל איינעמען די וועלט,
האט דער קיניג געזאגט.
איז דאס לאנד געווויר געווארן דערפון,
האט די מאמע איר לעבעדיקן זון
ווי אן אמת'ן טויטן באקלאגט.
אבער דאס אקעראייזן אין פעלד,
און די זויל אונטער'ן שוסטער'ס האמער,
און די מויז אין קאמער
האבן שטילערהייט געלאכט
ווען מען האט זיי די בשורה געבראכט —
די ראזיקע פינסטערע בשורה.

איצט האט מען שוין איינגענומען די וועלט.
וואס זאל מען טאן מיט איר?
זי קען נישט אריין אין דעם קיניג'ס שלאס.
מ'האט פארגעסן צו נעמען א מאס
פון דער וועלט — ווען מע האט געמאכט די טיר.
אבער דאס אקעראייזן אין פעלד,
און די זויל אונטער'ן שוסטער'ס האמער,
און די מויז אין קאמער,
קייקלען זיך פאר געלעכטער שוין.
סע ציטערט אויך בא דעם קיניג די קרוין
פון זייער פארשייט געלעכטער.

די הויפליים מיינען, די וועלט זאל דערווייל
א באוואכטע אין דרויסן שטיין.
נאר דער קיניג איז ווי דער טויט אזוי בלאס.
ער האט מורא די וועלט קען נאך ווערן נאס
ווען סע וועט א רעגן גיין.
אבער דאס אקעראייזן אין פעלד,
און די זויל אונטער'ן שוסטער'ס האמער,
און די מויז אין קאמער,
לאכן אזוי, אז סע איז שוין א שרעק.
זיי שטארבן שיער פאר געלעכטער אוועק.
וואס די וועלט שטייט נאך אלץ אין דרויסן.

THE TALE OF THE WORLD

I ordain the conquering of the world
—So the great king said,
And all the people were duly informed,
And all the mothers truly mourned
Their living sons as though dead.
But the plow in the field,
And the cobbler's leather sole,
And the mouse in his hole,
Laughed without sound
When the news was brought round,
The bad, black news.

Now the world has been conquered at last.
What's to be done with the thing?
The Royal Palace is far too small
—They forgot to measure the world at all
When designing the opening.
But the plow in the field,
And the cobbler's leather sole,
And the mouse in his hole,
Laughed till they cried,
Laughed so hard in their pride
That the king's crown was shaken.

The courtiers, meanwhile, hold that the world
Should be kept out there under guard.
But the king has turned a deathly gray,
Fearing the world will get wet some day
When the rain falls hard.
But the plow in the field,
And the cobbler's leather sole,
And the mouse in his hole,
Laugh till they cry,
Laugh till they nearly die.
The world's still there, outside.

דער מענטש דער אף

דער מענטש, דער אף, האט צום ערשטן מאל
דערזען דעם העלפאנט אין דער נאכט;
האט זיך אין דער פינסטער אים אויסגעטראכט,
אז דער העלפאנט גייט אנגעטאן אין הויזן.
האט ער וועגן דעם אזוי לאנג געטראכט,
ביז ער האט פון פייגנבלעטער פאר זיך
אויסגענייט הויזן, א העמד און שיך,
און אן אונטערהעמד און אן אויבערקיטל,
און א היטל און א יארמולקע אונטערן היטל.
דער מענטש — דער אף.

נאר דאס איז נאך גארנישט, — צום ערשטן מאל
דערזען די לבנה אין דער הויך,
האט ער צוגעהאלטן דאס ווייב פאר'ן בויך
און איר אפגעסמאליעט די האר פון פנים.
און דערנאך — כדי זי זאל בלישטשען אויך —
האט ער קאלך צעפירט, און זי באשמירט,
און מיט גאלד — וויפיל ר'האט געהאט — באצירט.
און אז ז'האט נאך דעמאלט אויך נישט געבלישטשעט,
האט ער, געזשימשעט און געפישטשעט
דער מענטש — דער אף.

MAN, THAT APE

Man, that ape, the first time in his life
He sees an elephant at night,
In all that darkness, the elephant's
Wearing, it seems, a pair of pants.
He broods about this for a while,
Then from some fig leaves, constructs a pair
Of pants, a pull-over, and underwear,
A shirt and shoes and then a hat,
And a skullcap for wearing under that.
Man, that ape.

That's nothing—the first time in his life
He sees the risen moon on high,
He locks his wife in an embrace
To singe the hair from off her face;
And after that, to make her gleam,
First he smears on a chalky cream,
Then sticks on all the gold he's got.
She doesn't emanate one beam.
He bowls and bays and starts to scream.
Man, that ape.

That's nothing—the first time in his life
He sees the sun ascending where

נאר דאס איז נאר נארישקייט — צום ערשטן מאל
דערזעט די זון, ווי זי גייט אויף
צווישן בארג און הימל, וואס קושט זיך צונויף,
האט ער — מיט די פויסטן ארויף — געשוואוירן
אז ער מוז אויך אהין ארויף.
און זינט דעמאלט לויפט ער, און האט נישט קיין צייט,
פון מזרח־זייט צו מערב־זייט —
און די זון גייט אויף און די זון גייט אונטער,
און ער קריכט אייביק ארויף און ארונטער,
דער מענטש. דער אף.

The mountaintop and heaven meet,
He raises his right fist to swear
That he will follow it up there;
Since when, too short of time, he's run
From east to west, just like the sun.
The sun comes up, the sun descends:
He climbs, and falls—it never ends.
Man, that ape.

דער צער פון דער וועלט

נישט ווייט פון מיין הויז הייבט זיך אן די שטאט,
זיצט דארט און וויינט אן אלטער גאט
אין דרויסן אויף א שטיין אין דער נאכט,
ווייל מ'האט פאר אים אלע טירן פארמאכט.

נאענט פון מיין הויז צווישן נאכט און רויך
לאכן די וועכטער אזוי ווילד און הויך.
אזוי ווי זיי וואלטן מיט אייזן אויף גאלד
דעם אייגענעם פחד פארטויבן געוואלט.

נישט ווייט פון מיין הויז אין א שטאל אויף דער ערד
זיצן דריי זקנים מיט גרויע בערד
און מיט קרוינען פון ליכט אויף קאפ און האנט, —
דריי הייליקע פון'ם מארגנלאנד.

אבער דאס ווייב אויפ'ן הארטן שטרוי,
וואס איז נאקעט און אלט ווי זיי, און גרוי,
קרעכצט ווי א דארער בוים אין ווינט
און וויגט זיך אליין ווי מען וויגט א קינד.

און איבער אונז אלע דער צער פון דער וועלט.
דורך אלע פענצטער וויינט ער און שעלט
דעם שטערן אויף וועמען מען האט געווארט
און וואס האט מיט זיין ליכט ווידער אפגענארט.

PAIN OF THE WORLD

The city begins not far from my house.
On a stone, outside in the night,
An old god sits and weeps
For all the doors have been closed to him.

Near to my house, between night and smoke,
The watchmen laugh so loud and wild—
As if, by hitting iron on gold,
They would still their own fright.

In a stable, not far from my house,
Sit three ancients with hoary beard
And crowns of light on head and hands,
Holy men from eastern lands.

And, on hard straw, the wife,
Also naked, old and gray,
Moans, a thin tree in the wind,
And rocks herself as you rock a child.

Over us—the pain of the world.
It cries through the windows and curses
The star which had been awaited
And, with light, deceived us once more.

די לעצטע

אוונט־זון.
און אלע פליגן אין די פענצטער־ווינקלען,
אין דער אוונט־קעלט פארגליווערטע,
און אפשר טויטע שוין,
און אויפן ראנד פון וואסער־גלאז — די לעצטע
איינע אין דער גאנצער שטוב אליין —
זאג איך: זינג מיר עפעס פון דיין ווייטן היימלאנד,
ליבע פליג.
הער איך, ווי זי וויינט און ענטפערט מיר:
אז אפדארן זאל איר דאס רעכטע פיסל,
אויב זי וועט אנרירן א סטרונע
ביי די פרעמדע וואסערן
און אויב זי וועט פארגעסן
אן דעם ליבן מיסטהויפן
וואס איז געווען אמאל איר היימלאנד — — — —

THE LAST

Evening sun.
And, in evening cold, all the flies
In the corners of the panes are numb,
If not already dead.
On the rim of a water glass, the last
Is alone in the whole house.
I speak:
"Dear fly,
Sing something of your far-off land."
I hear her weep— She answers:
May her right leg wither
If she plucks a harp
By strange waters,
Or forgets the dear dung heap
That had once been her homeland.

Nathan Halper

מיין צוואה

האב איך אזוי מיר אנגעטאן.
ווי נאר עס איז אויסגעגאנגען די זון
בין איך אוועק און צונויפגעקליבן
קאזע־באבקעס אין דעם ליד אריין .
וואס איך האב ערשט נעכטן אנגעשריבן
פון דער לבנה מיט איר שיין.
און צו דעם האב איך נאך צוגעגעבן
עטלעכע לידער — פון מיש דאגעבן,
וועגן דער הייליקייט פון דער ביבל
וואס ווען איך טראכט פון דעם, ווערט מיר איבל.
און דאס אלצדינג האב איך ווי אין א זאק
איינגעפאקט אין מיין אלטן פראק.
דערנאך ארייננעשלאגן א טשוועקל
אין דרויסן באם פענסטער, און דאס גאנצע פעקל
אויף דער קאטשערע ארויסגעהאנגען
זיינען מענטשן און קינדער פארביינעגאנגען
און האבן נעפרעגט בא מיר, וואס דאס איז. —
האב איך זיך פארנוינט ביז צו זייערע פיס
און געענטפערט, אז דאס זיינען מיינע יארן,
וואס זיינען אזוי פארשימלט געווארן
צווישן דעם אלטן חכמה־געשמעקנס
פון מיין וואונדערלעכן ביכער־שראנק.
ווען אבער מיין איינציקער זון, וואס נייט

(מיט מיין ים פול טרויער און מיין פינגערהוט פרייד)
אין פערטן יאר אריין, האט אויך
פאריסן זיין קעפל צו דער הויך,
האב איך אים גענומען אויף מיין שויס
און געזאגט צו אים אזוי : הער אויס,
מיין יורש, איך זאג דיר צו,
אז פונקט ווי מע שטערט נישט א טויטן די רו
וועל איך — ווען דו וועסט דערוואקסן ווערן —
דיר קיינמאל אין קיין זאך נים שטערן.
ווילסט זיין א ביינלגנב, א שינדער
זיי דיר, קינד מיינס.
ווילסט זיין א מערדער, אן אונטערצינדער,
זיי דיר, קינד מיינס.
ווילסט בייטן — מיידלעך
אזוי ווי זיי אליין די קליידלעך.
בייט דיר, קינד מיינס.
איין זאך, אבער, קינד מיינס, זאג איך דיר אן :
אויב דו וועסט — פאר מענטשן זיך צו נרויסן —
דערגיין אזוי ווייט, זיך אנצוטאן
אין אט־אזוינס, וואס הייננט דא אין דרויסן
און וועסט נאך צו דעם — די שעה זאל נישט זיין —
אויך שרייבן א ליד פון לבנה־שיין,
אדער נאך פון דער ביבל, דעם סם פון דער וועלט, —
דעמאלט מיין ליבער
אויב איך וועל נאר האבן עפעס געלט,
סע זאל עס זיין אפילו ווי ווייניק
שרייב איך אן א צוואה, און לאז דאס איבער
פאר מיין לאנדסמאן, דעם קומענדיק־פוילישן קעניג

און א חוץ, וואס מיר ביידע זאגן זיך מער נישט — דו —
צעשנייד איך, אזוי ווי א קארגער צעשניידט
לעקעך פאר חתונה־ארימעלייט
אלץ וואס בינד צו דיר מיך צו —
און טאטע־שמאטע און זון־שמון.
און זא העלף מיר דער הערגאט
ווי —
איך —
וועל —
דאס —
טון —

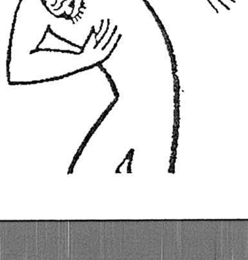

THE WILL

So this is how I did myself in:
No sooner did the sun begin
To shine, than I was up and away,
Gathering goat shit for my tune
—The one I wrote just yesterday
About the moonlight and the moon—
And then I put with these also
Some poems from my portfolio
In re the Bible's sanctity
(Just thinking of them sickens me)
And these I wrapped up in my rag
Of an old coat, packed up like a bag,
After which, I took the whole shebang,
Put up a nail, and let it hang
Outside my window, on a tray.
Adults and children passed my way
And asked what that mess up there could be,
So I answered them, on bended knee:
These are all my years; I think
They went all rotten with infection
By wisdom, and its ancient stink,
From my precious book collection.
But when my son, the little boy,
(In my sea of sorrow and cup of joy
He's just turned four) strained his eyes to see
Those summits of sublimity,
Well—I put him on my knee
And spake thus: Harken thou to me,
My son and heir, I swear that, just
As none disturb the dead in their rest,
So, when you have finally grown,
I'll leave you thoroughly alone.
Want to be a loan shark, a bagel-lifter?
Be one, my child.
Want to murder, set fires, or be a grifter?
Be one, my child.
Want to change off girls with the speed that those
Same girls keep changing their own clothes?
Change away, my child.
But one thing, child, I have to say:
If once ambition leads you to try
To make some kind of big display
Of yourself with what's hanging up there in the sk
If you dare (but may that time not come soon!)
To write about moonlight and the moon,
Or some poem of the Bible, poisoning the world,
Then, my dear,
If I'm worth something then by way of any
Money, so much as a single penny,
I'll make my will, leaving everything
To my *landsman*, the future Polish King.
Though we've both stopped calling each other "th
I'll chop up, like a miser shredding
Cake for beggars at a wedding,
All the ties that bind us now:
Poppa-chopper Son-schmon
And so help me God in Heaven
This
Will
Be
Done.

John Hollander

דאָס ליד פֿון סוף־וואָכיק

לעבן די טרעפּ אויפֿן ערשטן גאָרן,
אין טונקעלפֿינצטערן קאָרידאָר
וויינט אַ מויד און מיט איר אינאיינעם
אַ קויטיקע האַנט אויף צעשויבערטע האָר.
— דאָס ביסל ליבע אין גרויסן מאַנהעטן.

די האָר — אַ רויטס פֿון פֿאַרב, וואָס איז ביליק,
די האַנט איז, ווי לעדער שטייף און האַרט.
צוויי גלייכע שותּפֿים, וואָס האָבן אפֿשר
אויף קיין בעסערע קיינמאָל נישט געוואַרט.
— דאָס ביסל ליבע אין גרויסן מאַנהעטן.

נאָר מאָדנע איז עס, ווען מען הערט צוויי מענטשן
שווייגנדיק אין דער פֿינצטער שטיין,
וואָס זאָגט נישט עפּעס „סעמי" אַליין?
וואָס זאָגט נישט עפּעס „בעסי" אַליין?
— דאָס ביסל ליבע אין גרויסן מאַנהעטן.

נאָר אפֿשר רעדן זיי און מען הערט נישט
צוליב דעם פֿאַרשטיקטן שטומען געשריי
פֿון די זיבן מאָל זיבעצן אייזערנע באַלקאָנס
אויף די פֿינצטערע סטעליעס איבער זיי?
— דאָס ביסל ליבע אין גרויסן מאַנהעטן.

סטעליעס אויף סטעליעס און בעטן אויף בעטן
און די לופֿט איז פּאַרע און קוילן־רויך,
און פֿון אויבערשטן גאָרן אַרונטער — אַן אָפּגרונט,
אַרויף־צו — אַ פֿעלד ביז וואָלקנס הויך.
— דאָס ביסל ליבע אין גרויסן מאַנהעטן.

אַ גרויסשטאָט ביינאַכט. פֿאַרא ווילדע פֿרעמדקייט
עס נעמט אַרום אין דער פֿינצטער אין דיר.
ווייב מיט מאַן מיליאָנענווייז שלאָפֿן
ווי שיכּורים אָנגעפּויישטע מיט ביר.
— דאָס ביסל ליבע אין גרויסן מאַנהעטן.

קינדער שלאָפֿן, ווי מאַלפּעס אויף ביימער,
אויף גאַניקעס אונטער פֿייער־טרעפּ.
און די לבֿנה — דער קוימענקערער
טרייסלט סאַזשע איבער די קעפּ.
— דאָס ביסל ליבע אין גרויסן מאַנהעטן.

און „בעסי דחי גוירל" ווייסט פֿון גאָרנישט.
און „סעמי" אויך מיט אַן אָפֿן מויל.
און דער מאָנטיק, וואָס קומט צושווימען פֿאַר די אויגן,
ווי אַ מדבר אויף מײַלן פּוסט און הויל.
— דאָס ביסל ליבע אין גרויסן מאַנהעטן.

און אַפֿילו בעסי׳ס מאַמע די אַלטע,
זי פֿרעגט שוין נישט מער — „וואו איז די מויד?"
און עס אַרט זי נישט וואָס די האָר די שוואַרצע
זײַנען געוואָרן בלאָנד און רויט.
— דאָס ביסל ליבע אין גרויסן מאַנהעטן.

נאָר זאָל מען נישט מיינען, אַז דאָס איז אַ קראַנקער
אָדער וואָס טראַכט וועגן דעם אין דער נאַכט. —
אַ מידער בלויז פֿון זײַן אייגענעם אומעט
ליגט ער און רויכערט זײַן ליולקע און טראַכט. —
— דאָס ביסל ליבע אין גרויסן מאַנהעטן.

1924

SONG: WEEKEND'S OVER

There in the shadowy, dank hall
Right alongside the ground-floor stair—
A weeping girl, attended by
A grimy hand in the mussed-up hair.
——A little love in big Manhattan.

The hair—a whiff of some cheap rinse
The hand—hard, stiff and leathery
Two equal lovers, for whom this is
As good as it'll ever be.
——A little love in big Manhattan.

It's strange to listen to two people
Standing there in the dark, unheard;
Why doesn't Sammy say a word?
Why doesn't Bessie say a word?
——A little love in big Manhattan.

They may be talking, but it's all
Blanketed by the howl, instead,
From a million iron fire escapes
And all the dark ceilings overhead.
——A little love in big Manhattan.

Ceilings on ceilings and beds over beds;
Steamy air, wrapped in smoking shrouds;
From the top floor down, a chasm falls;
From above, acres open to the clouds.
——A little love in big Manhattan.

O huge night city, such grim strangeness
Wraps you up in the darkness here!
Man and wife sleep by the million
Like drunks all bloated up with beer.
——A little love in big Manhattan.

Like monkeys in the trees, the children
Hang in their fire escapes, asleep;
Soot drifts down from above their heads,
Dropped by the moon, a chimney sweep.
——A little love in big Manhattan.

And the girl Bessie knows "from nothing"
And Sammy, too, with his open mouth,
And Monday swims up before your eyes,
A desert of dead miles toward the south.
——A little love in big Manhattan.

And even Bessie's poor old mother
No longer asks, "Where is that kid?"
It doesn't matter that black hair
Has all been bleached to blonde and red.
——A little love in big Manhattan.

It isn't that he's ill, the sad one
Who contemplates these things at night;
But sick of his own sadness only,
He lies and broods, his pipe alight.
——A little love in big Manhattan.

Text by Moshe Leib Halpern (1886-1932), music by Ben Yomen (1901-1970).

Di zun vet aruntergeyn untern barg,
Vet kumen di libe a shtile tsu geyn
Tsum umet vos zitst oyf a goldenem shteyn
Un veynt far zikh eyner aleyn.

Di zun vet aruntergeyn untern barg,
Vet kumen di goldene pave tsu flien;
Un mitnemen vet zi undz ale ahin --
Ahin, vu di benkshaft vet tsien.

Di zun vet aruntergeyn untern barg;
Vet kumen di nakht un vet zingen lyu-lyu
Ariber di oygn vos faln shoyn tsu
Tsu shlofn in eybiker ru.

די זון וועט אַרונטערגיין אונטערן באַרג,
וועט קומען די ליבע אַ שטילע צו גיין
צום אומעט וואָס זיצט אויף אַ גאָלדענעם שטיין
און וויינט פֿאַר זיך איינער אַליין.

די זון וועט אַרונטערגיין אונטערן באַרג,
וועט קומען די גאָלדענע פּאַווע צו פֿליִען
און מיטנעמען וועט זי אונדז אַלע אַהין,
אַהין וווּ די בענקשאַפֿט וועט ציִען.

די זון וועט אַרונטערגיין אונטערן באַרג,
וועט קומען די נאַכט און וועט זינגען ליו־ליו
אַריבער די אויגן וואָס פֿאַלן שוין צו
צו שלאָפֿן אין אייביקער רו.
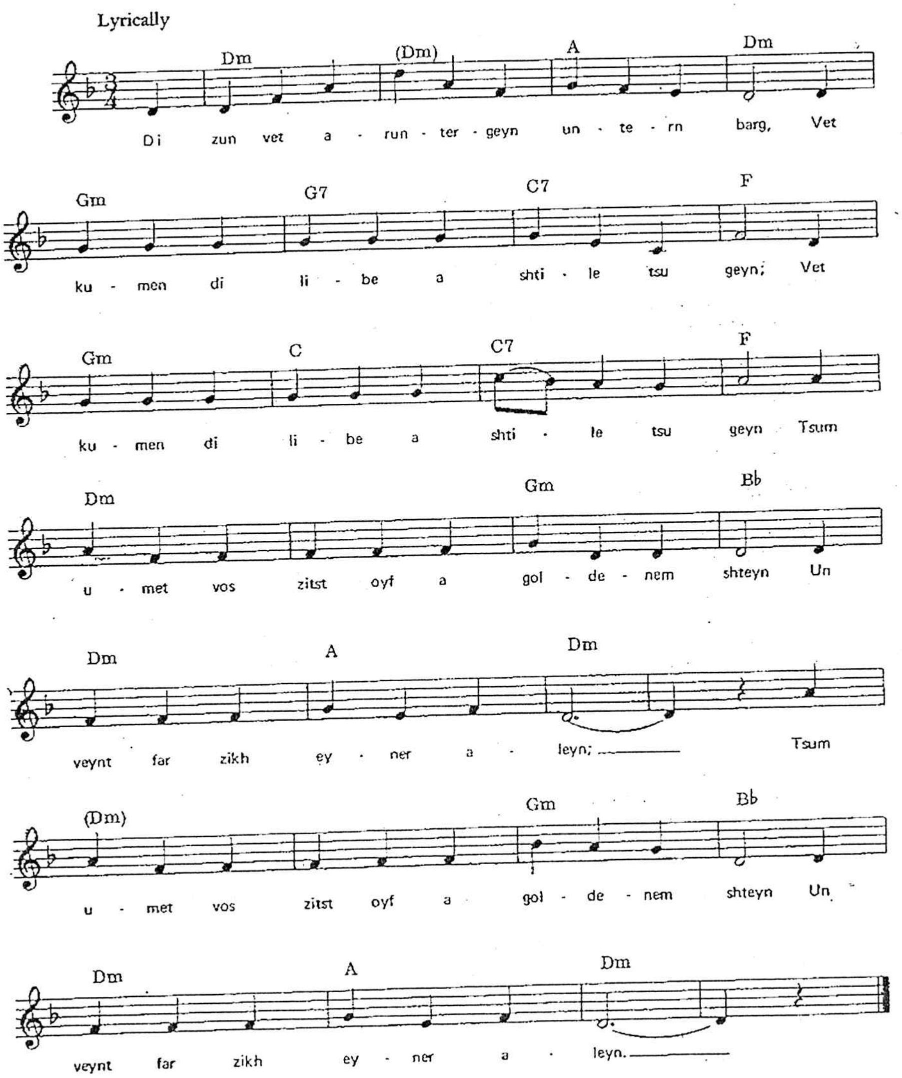
The sun will soon set beneath the hill; silently Love will come upon Loneliness that sits weeping upon a golden stone. The sun will set beneath the hill; the golden peacock will come and take us all to the place for which we yearn. The sun will set beneath the hill; and night will come and lull us all into eternal slumber.